

איצטריך סלקא דעתין אמינא הני מילי היכא דשלח שלוחי –

It is needed; for it would have entered our minds to say, it is applicable, only when he sent it.

Overview

The גמרא (seemingly¹) concludes that we derive both שן ורגל from the word ושלח (ושן בהמות אשלח through שן, משלחי רגל השור through רגל) and ובער. The word ובער teaches us that שן ורגל are חייב even if אזלא ממילא. Initially when we derived שן from ובער through the פסוק of הגלל, כאשר יבער הגלל, the גמרא asked why it is unnecessary for the ברייתא to cite the פסוק of הגלל, כאשר יבער הגלל, to prove that ובער refers to שן. It is obvious that ובער refers to שן, for it cannot refer to רגל (which is derived from יגה) or קרן (which is derived from ושלח). תוספות asks that this same question can be asked now; there is no need for כאשר יבער!

תוספות asks:

ואם תאמר תיקשי השתא הא דפריך לעיל –

And if you will say; you can ask now, what the גמרא asked previously; which is -

טעמא דכתב רחמנא כאשר יבער הגלל הא לאו הכי במאי מוקמית –

The reason we derive שן (from ובער) is because the ‘merciful one’ wrote the פסוק of כאשר יבער הגלל (which indicates the connection between שן and ובער), **but if it would not have been so** (if there was no such פסוק of כאשר יבער), then we would not know שן; but this cannot be, for **what else** can ובער be **referring to** (certainly not רגל, since it is derived from ושלח). The same question should be asked now; why is the פסוק of כאשר יבער necessary;² we know that שן is unnecessary from the פסוק of הגלל, כאשר יבער הגלל. ושן בהמות אשלח במ פסוק of חייב.

והשתא ליכא לשנויי כדלעיל –

For now we cannot answer as we previously answered. Previously the גמרא answered that if it were not for the פסוק of ובער, כאשר יבער; we would assume that both ושלח and ובער refer to two types of רגל; ושלח when שלח שלוחי, and ובער when it is אזלא ממילא. However now that we know שן from ושלח (and not [necessarily] from ובער), the פסוק of ובער is not necessary³.

תוספות answers:

ויש לומר דהכי קאמר בברייתא דאלו לא נאמר ושילח הוה מפקינן מכאשר יבער הגלל

¹ See, however, רש"י ד"ה קמ"ל.

² The intention of the question is why it is necessary for the תנא of the ברייתא to cite this פסוק (but not why is it necessary for the נביא to say it).

³ It would be unreasonable to assume that כאשר יבער is required to inform us that the חייב of ממילא, which we derive from ובער, refers to שן as well; for since ושלח refers to both שן ורגל, there is no reason to assume that ובער refers to only one of them.

And one can say; that this is what the ברייתא meant; that even if the word ושלח was not written (so we could not derive שן from ושלח through ובער and applied it to ובער. **וכי האי גוונא איכא בריש איזהו נשך** (ב"מ דף סא,א):

And something similar to this can be found in the beginning of פרק איזהו נשך.⁴

Summary

According to the מסקנא, the פסוק of ובער is unnecessary for teaching us the חיוב of שן. The ברייתא required it (only) if ושלח would not have been written.

Thinking it over

1. ובער is assuming that both שן ורגל are derived from ושלח; and ובער teaches us the חיוב even if ממילא. How then do we know that שן ורגל are derived by חיוב? The word ובער refers to both שן ורגל (to teach us by חיוב), and ובער indicates מכליא קרנא by both שן ורגל!⁵

2. תוספות answers that when the ברייתא mentions the פסוק of ובער, it means that this פסוק is necessary if ושלח was not written. However, how did the גמרא ask why is ובער necessary to teach us שן, for ובער cannot mean רגל, since רגל is derived from ושלח; but now we are assuming that ושלח is not written, therefore if not for ובער, we may think that ובער is referring to רגל!⁶

⁴ The states: (ויקרא [בהר] כה, לז) it would seem that כסף and כסף לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך; (אוכל for מרבית and כסף for נשך) לאוין have two separate לאוין. The ברייתא derives from a גזירה שוה that for either one there are two לאוין. The גמרא states that the גזירה is not necessary, for we read the פסוק in this manner: (two for מרבית לא תתן אכלך and (כסף for לאוין makes two) את כסף אל תתן לא בנשך ובמרבית: (אוכל for נשך). Why then, asks the גמרא does the ברייתא require a גזירה שוה?! In case we would not have this פסוק! The same applies here. In truth it was not necessary for the ברייתא to cite the פסוק of ובער הגלל, for we derive שן from ושלח (which connects it to ושלח) and we could not derive שן from ושלח, we could nevertheless derive it from ובער, through ובער הגלל.

⁵ See מהר"ם.

⁶ See אמ"ה.